

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

LÊ THỊ THANH HOA

GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN NGHỆ AN
HIỆN NAY THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ

NGÀNH: HỒ CHÍ MINH HỌC

Mã số: 9310204

HÀ NỘI - 2025

Công trình được hoàn thành tại
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS,TS. Bùi Đình Phong

2. TS. Vũ Thanh Bình

Phản biện 1: PGS,TS. Nguyễn Đình Lê

Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn

Phản biện 2: PGS,TS. Trần Đức Cường

Hội Khoa học lịch sử Việt Nam

Phản biện 3: PGS,TS. Lê Trọng Tuyền

Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Luận án được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận án cấp học viện

hợp tại Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

vào hồi 8 giờ ngày 22 tháng 4 năm 2025

Có thể tìm hiểu luận án tại: Thư viện Quốc gia
và Thư viện Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm đến đội ngũ thanh niên và kiên trì giáo dục lối sống cao đẹp để thanh niên xứng đáng với địa vị là chủ nhân tương lai của nước nhà. Trong “Thư gửi thanh niên và nhi đồng toàn quốc...” (1/1946), Người khẳng định: “Một năm khởi đầu từ mùa Xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội” và yêu cầu thanh niên “phải xung phong thực hành đời sống mới”, “để trở nên những công dân mới, xứng đáng với nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa”. Người cho rằng, văn hóa không phải thể hiện ở điều gì cao xa mà ở ngay trong lối sống và nếp sống có văn hóa. Lối sống bộc lộ qua các hoạt động của con người, thể hiện qua cách ăn, mặc, ở, đi lại và làm việc... Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên là một bộ phận trọng yếu trong tư tưởng “trồng người” với giá trị lý luận và thực tiễn to lớn. Cùng với cuộc sống giản dị, khiêm nhường, tư tưởng của Người về giáo dục lối sống cho thanh niên đã góp phần hình thành một phong trào xây dựng lối sống mới rộng khắp trong cả nước, giúp cho đội ngũ thanh niên Việt Nam ngày càng lớn mạnh, xứng đáng là lực lượng tiên phong, cánh tay đắc lực và là niềm tin của Đảng; tham gia tích cực, có hiệu quả vào sự nghiệp cách mạng.

Nghệ An là địa phương có vị trí địa chính trị rất quan trọng ở Bắc miền Trung, là vùng đất có bề dày lịch sử và văn hóa, có truyền thống cách mạng kiên cường; là quê hương của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Cách đây hơn 55 năm, trước lúc đi xa, Người đã gửi bức thư cuối cùng cho BCH Đảng bộ Nghệ An với lời căn dặn: “Nghệ An là một tỉnh rộng lớn, có tài nguyên phong phú, có nhân dân cần cù lao động và rất cách mạng. Rất mong đồng bào và đồng chí tỉnh nhà ra sức phấn đấu làm cho Nghệ An mau trở thành một trong những tỉnh khá nhất ở miền Bắc”.

Thực hiện lời căn dặn sâu sắc, chất chứa nhiều kỳ vọng với quê hương

của Chủ tịch Hồ Chí Minh, trong giai đoạn cách mạng mới, tỉnh Nghệ An đã chú trọng giáo dục lối sống cho thanh niên thông qua các hoạt động giáo dục, các cuộc vận động, các phong trào thi đua... góp phần rèn luyện đội ngũ thanh niên trưởng thành cả về kiến thức, kỹ năng, đạo đức; xây dựng lối sống lành mạnh, hình thành ý thức “*sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật*”. Phát huy truyền thống tốt đẹp của con người Xứ Nghệ, đại bộ phận thanh niên Nghệ An sống đoàn kết, nghĩa tình; cần cù, chịu khó, nỗ lực khắc phục những khó khăn trong cuộc sống để vươn lên lập thân, lập nghiệp. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, công tác giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An vẫn còn không ít những tồn tại, hạn chế. Nội dung, cách thức, phương pháp giáo dục tuy có nhiều đổi mới nhưng còn đơn điệu, thiếu linh hoạt, sáng tạo. Quá trình lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện công tác giáo dục lối sống cho thanh niên của các chủ thể giáo dục vẫn còn những bất cập. Sự phối hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội còn thiếu tính đồng bộ, ở một số nơi còn mang tính hình thức. Bên cạnh đó, điều kiện về kinh phí, nguồn lực, cơ chế, chính sách của các cấp ủy, chính quyền dành cho việc tổ chức giáo dục lối sống cho thanh niên còn rất khó khăn, hạn chế đã gây nên những ảnh hưởng, tác động không nhỏ đến chất lượng, hiệu quả giáo dục lối sống cho thanh niên. Một bộ phận thanh niên chưa thực sự cố gắng tự học, tự giáo dục để vươn lên; thiếu trách nhiệm với bản thân, với gia đình và xã hội. Ủy ban Hội LHTN Việt Nam tỉnh Nghệ An khóa VI đã nghiêm túc đánh giá “còn có một số bộ phận thanh niên có biểu hiện lệch lạc, có lối sống thực dụng, thiếu lý tưởng, còn xem trọng giá trị vật chất, ý thức chấp hành pháp luật chưa cao, thái độ sống vô cảm, thiếu tích cực”.

Thực tế đặt ra cần có những giải pháp nâng cao hiệu quả giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An theo tư tưởng Hồ Chí Minh để thanh niên Nghệ An trở thành những cán bộ, công dân “có đức, có tài”, vừa “hồng”, vừa “chuyên”, phát huy vai trò, trách nhiệm, tiên phong, không ngừng đổi mới,

sáng tạo, đoàn kết, đưa Nghệ An “bước thật mạnh, tiến thật xa”, trở thành “tỉnh phát triển khá của cả nước”, “là trung tâm của khu vực Bắc Trung Bộ về thương mại, logistics, y tế, giáo dục và đào tạo, khoa học và công nghệ, công nghiệp và nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao...”. Từ những vấn đề trên, nghiên cứu sinh chọn đề tài “*Giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh*” làm luận án tiến sĩ ngành Hồ Chí Minh học.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu

Làm rõ tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên từ đó vận dụng vào việc giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An trong giai đoạn hiện nay.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Tổng quan tình hình nghiên cứu liên quan đến luận án, chỉ ra được những nội dung đã được nghiên cứu và những vấn đề luận án tiếp tục nghiên cứu.

- Làm rõ các khái niệm cơ bản liên quan đến luận án và tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên.

- Phân tích thực trạng, đánh giá ưu điểm, hạn chế trong việc giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An giai đoạn 2017 đến nay và những vấn đề đặt ra cần giải quyết.

- Phân tích những nhân tố tác động, phương hướng và đề xuất giải pháp giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

3. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên và giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- Về nội dung: Nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về vị trí, vai trò của thanh niên; sự cần thiết phải giáo dục lối sống cho thanh niên; nội dung, phương pháp giáo dục lối sống cho thanh niên thông qua những tác phẩm, văn kiện, tấm gương của Người trong chỉ đạo cách mạng Việt Nam và nghiên cứu công tác giáo dục lối sống cho thanh niên ở tỉnh Nghệ An.

- Về thời gian: Luận án khảo sát, nghiên cứu thực trạng từ năm 2017 đến nay theo nhiệm kỳ của Đại hội Đoàn TNCS Hồ Chí Minh tỉnh Nghệ An (nhiệm kỳ 2017 - 2022 và nhiệm kỳ 2022 - 2027).

- Về không gian: Khảo sát tình hình giáo dục lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh Nghệ An.

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

4.1. Cơ sở lý luận

Luận án được triển khai trên nền tảng lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về thanh niên và công tác giáo dục lối sống cho thanh niên.

4.2. Phương pháp nghiên cứu

Trên cơ sở vận dụng phương pháp luận chung của chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử, luận án sử dụng các phương pháp nghiên cứu cụ thể như sau:

- Phương pháp phân tích - tổng hợp: được sử dụng trong tất cả các chương.
- Phương pháp logic, phương pháp lịch sử, kết hợp lịch sử - logic: được sử dụng chủ yếu ở chương 2.
- Phương pháp quy nạp, diễn dịch, đối chiếu, so sánh: được sử dụng chủ yếu ở chương 1 và chương 2.
- Phương pháp thống kê, điều tra xã hội học: thu thập thông tin liên quan đến công tác giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An từ chính đối tượng thanh niên trên địa bàn Tỉnh thông qua các phiếu hỏi phục vụ cho

chương 3 và chương 4. Việc sử dụng công cụ tạo và quản lý biểu mẫu khảo sát Google Form giúp tác giả tiến hành khảo sát trực tuyến, thu thập dữ liệu và lưu trữ thông tin từ các cuộc khảo sát. Với 700 phiếu thu về, tác giả đã điều tra khảo sát, lấy ý kiến trên cơ sở đó đưa ra ý kiến tổng hợp, đánh giá.

5. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của luận án

5.1. Ý nghĩa khoa học của luận án

- Khẳng định giá trị, ý nghĩa của tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống.

- Kết quả của luận án có thể làm tài liệu tham khảo cho các cơ sở giảng dạy, nghiên cứu khoa học thuộc lĩnh vực khoa học xã hội nhân văn và khoa học chính trị.

5.2. Ý nghĩa thực tiễn của luận án

- Luận án có thể dùng làm tài liệu tham khảo cho các tổ chức, đoàn thể, cá nhân xây dựng các chương trình, kế hoạch và trực tiếp tổ chức thực hiện nhiệm vụ giáo dục lối sống cho thanh niên.

- Kết quả nghiên cứu góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An.

6. Những đóng góp mới của luận án

- Luận án góp phần nghiên cứu một cách có hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên: từ vị trí, vai trò của thanh niên; sự cần thiết, nội dung, phương pháp giáo dục lối sống cho thanh niên.

- Luận án vạch ra phương hướng, đề xuất giải pháp giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An theo tư tưởng Hồ Chí Minh, góp phần thực hiện mục tiêu “*xây dựng hình mẫu thanh niên Nghệ An trong thời đại mới theo hướng văn minh, hiện đại, nghĩa tình*”.

7. Kết cấu của luận án

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Danh mục tài liệu tham khảo và Phụ lục, luận án gồm 4 chương, 11 tiết.

Chương 1

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1.1. NHỮNG CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1.1.1. Những công trình nghiên cứu về lối sống, lối sống của thanh niên và giáo dục lối sống cho thanh niên

Lối sống là vấn đề được nghiên cứu từ rất sớm ở các nước phương Tây. Ở Việt Nam, từ sau khi đất nước đổi mới, lối sống là vấn đề được nhiều nhà khoa học quan tâm. Các công trình tiếp cận vấn đề lối sống ở nhiều góc độ khác nhau. Đó là những vấn đề đặt ra trong việc xây dựng lối sống mới, con người mới; các biểu hiện lệch lạc của lối sống cần phải ngăn chặn; những tiêu chí và giải pháp xây dựng lối sống mới. Nghiên cứu lối sống của thanh niên, một số công trình đã tiến hành khảo sát, điều tra xã hội học đánh giá tình hình thanh niên, lối sống của thanh niên. Một số công trình đã đề xuất phương hướng, giải pháp xây dựng lối sống văn hóa cho thanh niên. Đây là nguồn tư liệu quý, gợi mở cho tác giả hướng tiếp cận, xác định và giải quyết vấn đề nghiên cứu của luận án.

1.1.2. Những công trình nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống, giáo dục lối sống cho thanh niên và vận dụng vào giáo dục lối sống cho thanh niên hiện nay

Các công trình đều có chung nhận định: Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến việc xây dựng lối sống mới cho thanh niên - những người chủ tương lai của nước nhà. Những tư tưởng chỉ đạo và tấm gương đạo đức của Người đã được các nhà khoa học nghiên cứu và vận dụng vào việc xây dựng lối sống cho thanh niên. Mỗi công trình tiếp cận một góc độ khác nhau và bước đầu làm rõ tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên, một số giải pháp vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào việc giáo dục lối sống mới cho thanh niên. Đó là những tài liệu bổ ích phục vụ cho việc hoàn thiện luận án.

1.2. KẾT QUẢ CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU ĐÃ ĐẠT ĐƯỢC VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ LUẬN ÁN TIẾP TỤC NGHIÊN CỨU

1.2.1. Kết quả các công trình nghiên cứu đã đạt được

Thứ nhất, vấn đề lối sống đã được tiếp cận nghiên cứu dưới nhiều góc độ khác nhau như tâm lý học, xã hội học, đạo đức học... Các tác giả đã làm rõ khái niệm về lối sống và các khái niệm liên quan như nếp sống, lễ sống, mức sống, phong cách sống.

Thứ hai, các nghiên cứu về thanh niên và lối sống của thanh niên đã góp phần làm rõ vị trí, vai trò của thanh niên trong cơ cấu xã hội cũng như trong sự vận động và phát triển của xã hội; đồng thời chỉ ra đặc trưng lối sống của thanh niên Việt Nam hiện nay. Một số công trình đã chỉ ra xu hướng vận động, những biểu hiện lệch lạc về lối sống trong thanh niên và khẳng định rằng ngăn chặn sai lệch giá trị, giáo dục lối sống cho thanh niên là vấn đề cấp thiết hiện nay.

Thứ ba, nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống mới, các tác giả đều khẳng định Chủ tịch Hồ Chí Minh đã để lại những dấu ấn riêng, đặc biệt trong quá trình kiến tạo đời sống mới và chính Người là một tấm gương sáng trong việc thực hiện lối sống mới. Đó là lối sống có đạo đức, có lý tưởng, văn minh; được thể hiện qua hoạt động lao động sản xuất, sinh hoạt hàng ngày như cách ăn, mặc, ở, cách đi lại, cách làm việc.

Thứ tư, các công trình nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên rất phong phú về thể loại và góc độ tiếp cận. Đó có thể là về công tác thanh niên, giáo dục thanh niên, bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau. Cũng đã có công trình đi vào những nội dung cụ thể như công tác vận động thanh niên, giáo dục đạo đức, giáo dục lý tưởng cách mạng, giáo dục thẩm mỹ, giáo dục lối sống cho thanh niên. Nhiều tác giả vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào việc giáo dục lối sống cho thanh niên trong giai đại hiện nay, với các đối tượng thanh niên là sinh viên, thanh niên bộ đội, thanh niên công nhân... Một số công trình bước đầu đề

xuất nhiệm vụ, giải pháp giáo dục lối sống cho thanh niên trong nền kinh tế thị trường và bối cảnh hội nhập quốc tế hiện nay.

1.2.2. Những vấn đề luận án tiếp tục nghiên cứu

Thứ nhất, làm rõ hơn khái niệm lối sống và các khái niệm liên quan.

Thứ hai, nghiên cứu một cách có hệ thống quan điểm của Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên: từ vị trí, vai trò của thanh niên; sự cần thiết giáo dục lối sống cho thanh niên, nội dung, phương pháp giáo dục lối sống cho thanh niên.

Thứ ba, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về lối sống vào việc giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm đến việc xây dựng lối sống mới, lối sống văn minh cho những con người Việt Nam mới. Trong đó, Người đặc biệt quan tâm đến việc xây dựng lối sống mới cho thanh niên - những chủ nhân tương lai của nước nhà. Những tư tưởng chỉ đạo và tấm gương đạo đức của Người đã được các nhà khoa học nghiên cứu và vận dụng vào việc xây dựng lối sống cho thanh niên. Mỗi công trình tiếp cận một góc độ khác nhau và bước đầu làm rõ tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên, một số giải pháp vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh việc giáo dục lối sống mới cho thanh niên. Đó là những tài liệu bổ ích phục vụ cho việc hoàn thiện luận án.

Chương 2

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN - MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN

2.1. MỘT SỐ KHÁI NIỆM CƠ BẢN LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN

2.1.1. Khái niệm “Lối sống”

Lối sống là tổng hòa các phương thức hoạt động sống căn bản, ổn định của chủ thể (các cá nhân, các nhóm xã hội, cộng đồng, giai cấp, dân tộc)

được hình thành gắn liền với phương thức sản xuất, các giá trị, chuẩn mực, mối quan hệ xã hội trong những giai đoạn lịch sử nhất định.

Lối sống là một phạm trù trung tâm mà sự biểu hiện của nó trên các mặt cụ thể đã làm thành các phạm trù khác. Mặt ổn định của lối sống chính là nếp sống, mặt ý thức của lối sống là lẽ sống, mặt riêng biệt của lối sống tạo nên phong cách sống.

2.1.2. Khái niệm “Lối sống của thanh niên”

Lối sống của thanh niên là tổng hòa các phương thức hoạt động sống căn bản, ổn định của nhóm người có độ tuổi từ đủ 16 đến 30 tuổi, được biểu hiện trong mọi phương thức cũng như lĩnh vực hoạt động, từ nếp sinh hoạt, làm việc đến thái độ, hành vi, cách tư duy, giao tiếp, ứng xử... Lối sống của thanh niên là quá trình hiện thực hóa các giá trị văn hóa thông qua hoạt động sống của chính bản thân thanh niên.

Lối sống của thanh niên là quá trình hiện thực hóa các giá trị văn hóa thông qua hoạt động sống của chính bản thân thanh niên.

2.1.3. Khái niệm “Giáo dục lối sống cho thanh niên”

Giáo dục lối sống cho thanh niên là quá trình tác động có mục đích, có kế hoạch của các chủ thể giáo dục đến thanh niên nhằm hình thành ở họ lối sống tốt đẹp, văn minh, có trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội.

2.1.4. Khái niệm “Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên”

Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lối sống cho thanh niên là hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc của Người về việc bồi dưỡng, rèn luyện thanh niên, giúp thanh niên nâng cao nhận thức về lối sống, điều chỉnh thái độ, hành vi, cách tư duy, ứng xử trong cuộc sống thường ngày, phát triển toàn diện, góp phần vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

2.2. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VỊ TRÍ, VAI TRÒ CỦA THANH NIÊN VÀ SỰ CẦN THIẾT PHẢI GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN

2.2.1. Vị trí, vai trò của thanh niên

Hồ Chí Minh khẳng định: “Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà”. Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên. Là người chủ tương lai của nước nhà, là lực lượng nòng cốt để xây dựng xã hội mới, thanh niên phải gương mẫu làm đầu tàu; phải xung phong trong lao động và trong học tập để xứng đáng là cánh tay đắc lực của Đảng; phải thực hiện khẩu hiệu “Đâu Đảng cần thì thanh niên có, việc gì khó thì thanh niên làm”

2.2.2. Sự cần thiết phải giáo dục lối sống cho thanh niên

Theo Hồ Chí Minh, “Ưu điểm của thanh niên ta là hăng hái, giàu tinh thần xung phong”. Tuy nhiên, “khuyết điểm của thanh niên là ham chuộng hình thức, thiếu thực tế, bệnh cá nhân, bệnh “anh hùng”. Thanh niên tuy nhiều nhiệt huyết nhưng chưa thật sự chủ động, sáng tạo trong công việc. Thanh niên rất thích cái mới, nhưng cũng dễ bị ảnh hưởng bởi cái xấu, dễ bị kích động, lôi kéo. Bên cạnh đó, trong xã hội cũ có nhiều nọc độc làm hại thanh niên. Nếu biết định hướng, giáo dục, động viên đúng thì thanh niên sẽ say sưa với lý tưởng sống cao đẹp, phát huy tài năng, tính sáng tạo, nhiệt huyết của tuổi trẻ. Chính vì vậy, Người yêu cầu: “Trường học, gia đình và đoàn thể thanh niên cần phải chú ý đến giáo dục tư tưởng, thái độ, hoạt động và sinh hoạt hằng ngày của thanh niên để kịp thời khuyến khích, uốn nắn, sửa chữa”, “Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng xã hội chủ nghĩa vừa “hồng” vừa “chuyên”.

2.3. NỘI DUNG GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

Nội dung giáo dục lối sống cho thanh niên trong tư tưởng Hồ Chí Minh rất sâu rộng, được thể hiện trong toàn bộ hoạt động sống của thanh niên, được xuất phát từ nhiệm vụ của cách mạng và từ yêu cầu của cuộc sống. Đó là giáo dục lối sống có lý tưởng cao đẹp vì Tổ quốc và Nhân dân; sống giản dị, trong sạch, lành mạnh; luôn lạc quan, tin vào tương lai của cách mạng; luôn làm chủ, trung thực và bản lĩnh; sống nhân ái, đoàn kết, có trách nhiệm với bản thân, gia đình, xã hội; đề cao đạo đức cách mạng, chống chủ nghĩa cá nhân, luôn thực hành cần, kiệm, liêm, chính; chống tham ô, lãng phí, quan liêu; yêu khoa học, kỹ thuật; yêu lao động, trọng của công; yêu cái đúng, cái tốt, cái đẹp, yêu thiên nhiên, có ý thức bảo vệ môi trường; luôn có ý thức chấp hành kỷ luật, tôn trọng pháp luật và có tinh thần quốc tế trong sáng.

2.4. PHƯƠNG PHÁP GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

Gắn với nội dung giáo dục, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã vạch ra những phương pháp giáo dục thiết thực và sinh động. Đó là tuyên truyền, vận động thanh niên thực hiện lối sống văn hóa; kết hợp giáo dục gia đình - nhà trường - xã hội đồng thời phát huy tự giáo dục, rèn luyện, tự phê bình, kiểm điểm. Đó là giáo dục lối sống bằng phương pháp nêu gương, đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước; nâng cao năng lực lãnh đạo của Đảng, hiệu lực quản lý của Nhà nước và phát huy vai trò của các tổ chức chính trị xã hội (thay bằng tổ chức thanh niên). Tất cả phương pháp đó luôn mang tính linh hoạt, mềm dẻo, ứng phó kịp thời với mọi tình huống trong giáo dục. Hệ thống các phương pháp giáo dục lối sống cho thanh niên trong tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ nhằm để truyền tải kiến thức, tạo điều kiện cho thanh niên được học tập và phát huy tính năng động, sáng tạo trong nhận thức, trong hoạt động thực tiễn mà còn giúp họ vươn lên làm chủ bản thân, làm chủ xã hội.

Chương 3

GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN NGHỆ AN HIỆN NAY THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH - THỰC TRẠNG VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

3.1. KHÁI QUÁT VỀ ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN, KINH TẾ, VĂN HÓA, XÃ HỘI VÀ ĐẶC ĐIỂM THANH NIÊN NGHỆ AN

3.1.1. Điều kiện tự nhiên

Nghệ An là địa phương có diện tích lớn nhất cả nước - 16.490,25 km², trong đó, miền núi chiếm tới 83%. Là tỉnh thuộc vùng Bắc Trung Bộ, Nghệ An có đầy đủ địa hình núi cao, trung du, đồng bằng và ven biển, có khí hậu nhiệt đới với đặc trưng gió Phơn Tây nam (gió Lào) khô nóng vào mùa Hè.

3.1.2. Truyền thống lịch sử, văn hóa

Nghệ An là một vùng địa linh nhân kiệt. Lịch sử lắm gian nan, thử thách đã tạo nên nhân cách con người xứ Nghệ kiên trung và nghĩa hiệp, khảng khái và trung thực. Trên mảnh đất này “thời nào cũng có danh nhân, vùng nào cũng có nhiều bậc anh hùng tài cao chí lớn” đã làm rạng danh quê hương đất nước, đó là những tấm gương sáng ngời cho bao thế hệ thanh niên Nghệ An noi theo trên con đường lập thân, lập nghiệp, xây dựng quê hương, đất nước.

3.1.3. Đặc điểm kinh tế - xã hội

Trong những năm gần đây, kinh tế Nghệ An duy trì tốc độ tăng trưởng khá và cao hơn so với bình quân chung của cả nước. Các lĩnh vực văn hóa - xã hội, nhất là giáo dục, y tế đã có những bước tiến triển mới. Tuy nhiên, kinh tế Nghệ An vẫn còn bộc lộ nhiều yếu kém. Tăng trưởng kinh tế chưa bền vững, chuyển dịch cơ cấu còn chậm; thu ngân sách chưa đủ chi. Mức sống và trình độ dân trí ở Nghệ An khá chênh lệch.

3.1.4. Đặc điểm của thanh niên Nghệ An hiện nay

Hiện nay, thanh niên Nghệ An có hơn 700.000 người, chiếm khoảng 22,5% dân số toàn Tỉnh. Tỷ lệ tập hợp thanh niên trong tổ chức đạt 76,8%.

Sinh ra và lớn lên ở một vùng đất giàu truyền thống cách mạng, điều kiện tự nhiên, khí hậu khắc nghiệt, góp phần hình thành ở thanh niên Nghệ An ý chí mãnh liệt, bản lĩnh kiên cường để vượt qua khó khăn, thử thách, hình thành cho họ tính cách nổi trội như mạnh mẽ, sự bộc trực, nghiêm khắc, thẳng thắn và tính nguyên tắc trong công việc. Bước vào sự nghiệp đổi mới, đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước, đại bộ phận thanh niên đã phát huy vai trò xung kích đi đầu và đóng góp nguồn lực quan trọng trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của cả Tỉnh. Tuy nhiên, cũng còn khá nhiều thanh niên không hội nhập được với những quy tắc khắt khe và “khô cứng” của nền kinh tế thị trường, bằng lòng với cuộc sống hiện tại, an phận thủ thường, thiếu ý chí khắc phục khó khăn để vươn lên. Một số bị “nhiễm độc” những mặt tiêu cực và sai lệch trong xã hội, sa ngã, tha hóa.

3.2. THỰC TRẠNG GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN NGHỆ AN HIỆN NAY THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

3.2.1. Ưu điểm và nguyên nhân

3.2.1.1. Những ưu điểm đã đạt được

Thứ nhất, nhận thức về vai trò của thanh niên và sự cần thiết phải giáo dục lối sống cho thanh niên từng bước có sự phát triển và được quan tâm đúng mức.

Thứ hai, nội dung công tác thanh niên nói chung và giáo dục lối sống cho thanh niên nói riêng có nhiều đổi mới.

Thứ ba, đa dạng hóa cách thức, phương pháp trong công tác thanh niên và giáo dục lối sống cho thanh niên.

3.2.1.2. Nguyên nhân của những ưu điểm

Một là, đường lối, chủ trương chính sách đúng đắn của Đảng, Nhà nước cùng với những thành tựu to lớn và có ý nghĩa lịch sử của sự nghiệp đổi mới nói chung và những kết quả của sự phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội trong toàn Tỉnh nói riêng đã tạo ra môi trường, điều kiện thuận lợi cho công tác giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An.

Hai là, công tác giáo dục lối sống cho thanh niên đã được cấp ủy, chính quyền các cấp quan tâm chỉ đạo, định hướng.

Ba là, Tỉnh Đoàn, Hội LHTN tỉnh Nghệ An luôn chủ động, bám sát vào đường lối, chương trình hành động của cấp trên, kịp thời xây dựng chương trình, kế hoạch công tác và triển khai vào hoạt động thực tiễn của thanh niên địa phương.

Bốn là, Tỉnh Đoàn, Hội LHTN tỉnh đã phối hợp chặt chẽ với các cấp ủy Đảng, Mặt trận, các đoàn thể chính trị - xã hội. Tạo điều kiện về kinh phí cũng như cơ sở vật chất cần thiết để các tổ chức đoàn cơ sở hoạt động.

Năm là, nội dung giáo dục lối sống cho thanh niên ngày càng được đổi mới, gắn với thực tiễn đời sống.

Sáu là, phương pháp giáo dục lối sống cho thanh niên ngày càng được cải tiến. Việc ứng dụng công nghệ thông tin, mạng xã hội và các phương tiện truyền thông để truyền tải nội dung giáo dục lối sống, kết nối hoạt động của tổ chức tới đoàn viên thanh niên đã góp phần lan tỏa những việc làm tốt, những câu chuyện hay, những tấm gương sáng về tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống.

Bảy là, thanh niên Nghệ An đại đa số đều tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng và chính quyền, có ý thức chấp hành tốt chủ trương, đường lối của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước cùng những quy định của địa phương.

3.2.2. Hạn chế, khuyết điểm và nguyên nhân

3.2.2.1. Những hạn chế, khuyết điểm

Một là, quá trình lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện công tác giáo dục lối sống cho thanh niên của Đảng bộ, tỉnh Đoàn, Hội LHTN Tỉnh và các tổ chức đoàn cơ sở vẫn còn những hạn chế nhất định.

Hai là, nội dung giáo dục tuy có nhiều đổi mới nhưng còn đơn điệu, thiếu linh hoạt, sáng tạo, chưa phù hợp với đối tượng và đặc thù cũng như nguyện vọng của thanh niên mỗi địa phương, đơn vị.

Ba là, cách thức, phương pháp giáo dục lối sống cho thanh niên đã từng bước đổi mới nhưng còn chậm, hiệu quả chưa cao.

Bốn là, một bộ phận thanh niên “có biểu hiện lệch lạc, có lối sống thực dụng”, “thái độ sống vô cảm, thiếu tích cực”, chưa thực sự cố gắng, tự học, tự giáo dục để vươn lên.

3.2.2.2. Nguyên nhân của những hạn chế

Thứ nhất, mặt trái của toàn cầu hóa và việc phát triển nền kinh tế thị trường ở nước ta hiện nay đã làm đạo đức xã hội có mặt xuống cấp.

Thứ hai, cấp ủy Đảng, chính quyền, đoàn thể, cán bộ, đảng viên chưa làm tốt trách nhiệm chăm lo, bồi dưỡng, giáo dục, định hướng giá trị và phát huy vai trò của thế hệ trẻ. Bên cạnh đó, một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa nêu cao tinh thần trách nhiệm, thiếu gương mẫu, thậm chí thoái hóa, biến chất. Đó là những tấm gương xấu, ảnh hưởng tiêu cực đến thanh niên.

Thứ ba, sự phối hợp giữa gia đình, nhà trường, các đoàn thể và xã hội còn thiếu chặt chẽ. Năng lực, trình độ, khả năng tập hợp, tổ chức; tính chủ động, sáng tạo của không ít cán bộ Đoàn, Hội chưa đáp ứng được yêu cầu thực tế.

Thứ tư, nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục lối sống cho thanh niên chậm đổi mới, có phần nặng về nguyên lý, còn đơn điệu, tẻ nhạt, thiếu tính linh hoạt, hấp dẫn, chưa thật sự phù hợp với tâm lý lứa tuổi ưa thích cái mới và sự sáng tạo nên thiếu sức hấp dẫn thanh niên. Một số cấp bộ Đoàn, Hội chưa chú trọng công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện nguyên tắc tổ chức hoạt động. Tính kỷ cương, kỷ luật ở một số nơi còn chưa cao.

Thứ năm, điều kiện về kinh phí, nguồn lực, cơ chế, chính sách dành cho việc tổ chức hoạt động Đoàn thanh niên, Hội Liên hiệp thanh niên còn rất khó khăn, hạn chế.

Thứ sáu, tác động của mặt trái cơ chế thị trường và hội nhập quốc tế đến lối sống của thanh niên cùng sự chống phá của các thế lực thù địch với thủ đoạn ngày càng tinh vi, phức tạp.

Thứ bảy, một bộ phận thanh niên chưa nhận thức được rõ vị trí, vai trò, trách nhiệm của mình; chưa có đủ bản lĩnh, quyết tâm vượt qua gian khó, thử thách, cảm dỗ tầm thường, dao động về lý tưởng, lệch lạc về nhận thức. Bên cạnh đó, số lượng thanh niên đi làm ăn xa ngày càng tăng cũng đã ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng, hiệu quả hoạt động tại các chi đoàn trên địa bàn dân cư.

3.3. NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA ĐỐI VỚI VIỆC GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN NGHỆ AN HIỆN NAY

3.3.1. Vấn đề xác định vai trò và trách nhiệm của các chủ thể giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An

Giáo dục lối sống cho thanh niên rất cần sự quan tâm của cấp ủy, chính quyền, sự chung tay của cả hệ thống chính trị, các tổ chức, đoàn thể và toàn xã hội. Cần nâng cao nhận thức và tăng cường phối hợp của các cấp ủy đảng, các cơ quan, đơn vị, địa phương trong việc giáo dục lối sống cho thanh niên; kịp thời định hướng, dự báo đúng tình hình, bám sát yêu cầu của nhiệm vụ chính trị để có đường lối, chủ trương đúng, kịp thời; đáp ứng nhu cầu, nguyện vọng chính đáng của thanh niên. Cần phát huy vai trò của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và các tổ chức thanh niên trên địa bàn Tỉnh để nắm bắt tâm tư, tình cảm của thanh niên, lựa chọn nội dung, phương pháp phù hợp để tổ chức giáo dục lối sống cho thanh niên một cách hiệu quả. Bản thân đội ngũ thanh niên cũng phải xác định được vai trò, trách nhiệm của mình, không ngừng nỗ lực tu dưỡng, rèn luyện để trở thành những thanh niên có lối sống văn minh.

3.3.2. Giải quyết mối quan hệ giữa cơ chế, nguồn lực với đòi hỏi cao trong giáo dục lối sống cho thanh niên

Hoạt động thanh niên mang tính phong trào, những hỗ trợ cho thanh niên cần mang tính thực tế, hiệu quả, có tính lan tỏa. Điều này đòi hỏi cả về thời gian và vật chất, cho nên cần được ưu tiên hơn các tổ chức khác về kinh phí, về việc quản lý. Tuy nhiên, điều kiện về cơ chế, chính sách, nguồn lực, kinh phí eo hẹp gây nên những ảnh hưởng, tác động không nhỏ đến chất lượng, hiệu quả việc đổi mới phương thức giáo dục nói chung, phương thức giáo dục lối sống nói riêng. Việc đầu tư kinh phí, cơ sở vật chất... cho công tác thanh niên ở Nghệ An còn có nhiều hạn chế, chính sách cho cán bộ đoàn, nhất là cán bộ đoàn cơ sở còn bất cập. Việc thành lập và tổ chức hoạt động Đoàn trong các doanh nghiệp, đặc biệt là doanh nghiệp có yếu tố nước ngoài và ở một số địa bàn vùng biên giới, vùng giáo còn khó khăn.

3.3.3. Giải quyết mâu thuẫn giữa phẩm chất, năng lực của cán bộ Đoàn, Hội với yêu cầu cao trong giáo dục lối sống cho thanh niên

Đội ngũ cán bộ Đoàn, Hội các cấp là lực lượng nòng cốt, trực tiếp chỉ đạo và tổ chức mọi hoạt động của tổ chức thanh niên, là người đại diện cho quyền làm chủ tập thể của đoàn viên, thanh niên ở đơn vị cơ sở. Tuy nhiên, thực tế là chất lượng đội ngũ cán bộ Đoàn, Hội còn hạn chế về chuyên môn, nghiệp vụ, kỹ năng công tác. Một bộ phận cán bộ Đoàn, Hội vẫn có tư duy theo lối mòn, chưa thực sự tâm huyết, chủ động, sáng tạo, chưa dám thể hiện khả năng, chính kiến trong công việc. Chất lượng tổ chức cơ sở Đoàn, Hội ở một số địa bàn dân cư đặc thù, khối doanh nghiệp ngoài nhà nước còn yếu. Một số cán bộ Đoàn, Hội ở các đơn vị cơ sở chưa nhiệt tình, đi sâu sát vào đời sống đoàn viên thanh niên, chưa thể hiện vai trò thủ lĩnh trong thanh niên.

3.3.4. Giải quyết mối quan hệ giữa gia đình, nhà trường, xã hội trong công tác giáo dục lối sống cho thanh niên

Giáo dục lối sống cho thanh niên là một quá trình lâu dài, liên tục, diễn ra ở nhiều môi trường khác nhau, liên quan rất nhiều đến các mối quan hệ xã hội, chính vì vậy luôn luôn đòi hỏi sự phối, kết hợp chặt chẽ của nhiều lực lượng, đặc biệt là gia đình, nhà trường và xã hội.

Chương 4

DỰ BÁO NHỮNG NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG, PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN NGHỆ AN HIỆN NAY THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

4.1. DỰ BÁO NHỮNG NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN VIỆC GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN NGHỆ AN HIỆN NAY

4.1.1. Tác động của tình hình thế giới

4.1.1.1. Tác động của cuộc cách mạng khoa học và công nghệ

Sự xuất hiện của KHCN đã tạo điều kiện cho cả chủ thể và đối tượng giáo dục có nhiều cơ hội tiếp cận tri thức, có nhiều phương thức để tạo dựng và kết nối các mối quan hệ, có cơ hội thể hiện lập trường, quan điểm

của mình. Trí tuệ nhân tạo (AI) đang có những đóng góp mang tính đột phá đối với sự phát triển của nhân loại nói chung và sự phát triển của giáo dục lối sống nói riêng. Tuy nhiên, cuộc cách mạng KHCN làm xuất hiện một thế giới ảo song song tồn tại với thế giới thực, làm cho các mối quan hệ xã hội trong thế giới thực ngày càng xa cách, ảnh hưởng đến cách hành xử và lối sống của con người, dẫn đến sự xa cách về mặt cảm xúc, thiếu sự đồng cảm và chia sẻ trong các mối quan hệ giữa các cá nhân.

4.1.1.2. Tác động của xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế

Toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế làm thay đổi tư duy, nhận thức của nhân loại trên mọi phương diện, tạo điều kiện cho thanh niên giao lưu, học tập, tiếp cận và tiếp thu những thành tựu khoa học, tiếp xúc với các nền văn hóa, tạo nên sự hiểu biết lẫn nhau, hình thành lối sống năng động, cởi mở, có khả năng thích ứng nhanh với sự biến động của đời sống xã hội. Mặt khác, toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế cũng tiềm ẩn nhiều nguy cơ xa rời lối sống theo chuẩn mực đạo đức dân tộc, thậm chí đi ngược lại với truyền thống văn hóa tốt đẹp, đánh mất bản sắc văn hóa của dân tộc.

4.1.1.3. Tác động của tình hình chính trị thế giới và khu vực

Thế giới đang trải qua một thời kỳ có nhiều biến động phức tạp và khó lường. Những vấn đề toàn cầu và an ninh phi truyền thống như: an ninh lương thực, an ninh năng lượng, an ninh nguồn nước, an ninh tài chính, an ninh mạng, biến đổi khí hậu, thiên tai, dịch bệnh,... diễn biến nghiêm trọng đang đe dọa đến cuộc sống của con người. Trong bối cảnh đó, các thế lực thù địch đã thực hiện âm mưu “diễn biến hòa bình” để kích lệ lối sống tư sản, làm suy giảm lòng tin của thế hệ trẻ đối với sự lãnh đạo của Đảng, từng bước làm phai nhạt mục tiêu, lý tưởng XHCN đối với những chủ trương của nước nhà.

4.1.2. Tác động của những nhân tố trong nước

4.1.2.1. Thành tựu của công cuộc đổi mới tác động tích cực đến tâm tư, tình cảm và lối sống của thanh niên

Sau gần 40 năm đổi mới, “đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày hôm nay”. Những chủ trương

của Đảng cùng với việc đẩy mạnh công cuộc phòng, chống tham nhũng góp phần làm cho uy tín của Đảng và Nhà nước ngày càng được nâng lên, tạo môi trường thuận lợi cho thanh niên cống hiến và khẳng định mình, góp phần giữ vững và phát huy hơn nữa cơ đồ, tiềm lực, vị thế của đất nước.

4.1.2.2. Tác động từ mặt trái của nền kinh tế thị trường

Cơ chế thị trường kích thích tiềm năng sáng tạo, đòi hỏi mỗi người phải không ngừng nỗ lực vươn lên để tự khẳng định mình, giúp thanh niên năng động hơn, có tính các độc lập, có tinh thần tự chủ hơn. Bên cạnh đó, mặt trái của kinh tế thị trường tác động không nhỏ đến thanh niên và lối sống của thanh niên như đề cao giá trị vật chất, xem nhẹ lợi ích chung của cộng đồng. Những thủ đoạn gian lận, tiêu cực đã và đang tác động làm băng hoại, xói mòn các giá trị đạo đức truyền thống, là rào cản lớn trong quá trình giáo dục thanh niên nói chung và giáo dục lối sống cho thanh niên nói riêng.

4.1.2.3. Tác động từ những yêu cầu và nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của Nghệ An

Để đáp ứng tốt các yêu cầu của thực tiễn, thực hiện có hiệu quả các nhiệm vụ đã được xác định trong Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII và Đại hội Đảng bộ Tỉnh Nghệ An thứ XIX cùng với mục tiêu, yêu cầu của Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 18/7/2023 của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển tỉnh Nghệ An đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, có hàng loạt vấn đề đặt ra đòi hỏi Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân Nghệ An phải nỗ lực cao độ để giải quyết. Để thực hiện mục tiêu đó đòi hỏi Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân Nghệ An, đặc biệt là tầng lớp thanh niên cần nhận thức đúng, đầy đủ, sâu sắc vị trí, vai trò của tỉnh Nghệ An trong khu vực Bắc Trung bộ và cả nước; trách nhiệm đối với quê hương của Chủ tịch Hồ Chí Minh; tiếp tục phát huy truyền thống lịch sử, văn hóa, tiềm năng, thế mạnh về tài nguyên thiên nhiên và con người; thể hiện khát vọng, quyết tâm vươn lên mạnh mẽ hơn, nỗ lực cao hơn, tạo sức bật mới, khắc phục khó khăn, trở ngại, xây dựng Nghệ An ngày càng phát triển.

4.2. PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN NGHỆ AN HIỆN NAY THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

4.2.1. Phương hướng giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Một là, kiên định vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục lối sống cho thanh niên.

Hai là, tăng cường trách nhiệm của Đảng, Nhà nước, các tổ chức đoàn, thể, gia đình, nhà trường, xã hội trong giáo dục lối sống cho thanh niên.

Ba là, khuyến khích, tạo điều kiện cho thanh niên rèn luyện, tu dưỡng lối sống văn hóa.

4.2.2. Giải pháp giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh

4.2.2.1. Nhóm giải pháp về tăng cường giáo dục nhận thức để hình thành thể hệ thanh niên có lối sống văn hóa, nuôi dưỡng hoài bão, khát vọng xây dựng đất nước sánh vai với các cường quốc năm châu

Một là, tiếp tục kiên trì coi trọng công tác giáo dục, học tập, nghiên cứu và vận dụng chủ trương, Nghị quyết của Đảng về công tác thanh niên, đặc biệt là giáo dục lối sống cho thanh niên.

Hai là, xây dựng chuẩn mực lối sống và định hướng giá trị mới cho thanh niên theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

Ba là, đảm bảo tính chính trị, sự định hướng của Đảng trong nội dung giáo dục lối sống cho thanh niên.

4.2.2.2. Nhóm giải pháp về đổi mới nội dung giáo dục lối sống

Một là, giáo dục thanh niên lý tưởng cách mạng, ý chí tự cường dân tộc, khát vọng vươn lên xây dựng đất nước phồn vinh, hạnh phúc.

Hai là, giáo dục thanh niên tinh thần yêu lao động, tinh thần đổi mới sáng tạo.

Ba là, giáo dục thanh niên lối sống văn hóa, ứng xử văn minh.

Bốn là, giáo dục kỹ năng thực hành xã hội và bản lĩnh hội nhập quốc tế.

4.2.2.3. Nhóm giải pháp về kết hợp các cách thức giáo dục lối sống

Một là, đa dạng hóa các hình thức tuyên truyền giáo dục lối sống.

Hai là, phối hợp chặt chẽ giữa gia đình, nhà trường và xã hội trong việc giáo dục lối sống cho thanh niên.

Ba là, học đi đôi với hành, lý luận gắn với thực tiễn.

Bốn là, chú trọng nêu gương người tốt, việc tốt; ngăn ngừa, cảnh báo, phê phán việc làm sai trái.

Năm là, giáo dục gắn với thi đua.

Sáu là, phát huy vai trò của Đoàn, Hội trong công tác giáo dục lối sống cho thanh niên.

4.2.2.4. Nhóm giải pháp về thanh niên tự tu dưỡng, nêu cao tính tiên phong gương mẫu trong rèn luyện lối sống

Trong việc phát triển toàn diện phẩm chất và năng lực của thanh niên Nghệ An, các nhân tố khách quan dù quan trọng đến mấy cũng không thể thay thế được nhân tố chủ quan. Bản thân mỗi thanh niên phải xác định được “3 trách nhiệm” của mình - trách nhiệm với bản thân, trách nhiệm với công việc và trách nhiệm với Nhân dân - để tự tu dưỡng, nêu cao tính tiên phong gương mẫu trong rèn luyện lối sống để tiến bộ, trưởng thành.

Một là, thanh niên không ngừng nỗ lực phấn đấu tu dưỡng và rèn luyện lối sống.

Hai là, thanh niên nêu cao tính tiên phong, gương mẫu trong rèn luyện lối sống.

Với khẩu hiệu hành động “*Thanh niên Nghệ An khát vọng - tiên phong - sáng tạo - phát triển*”, thanh niên phải là lực lượng tiên phong thực hiện khát vọng đổi mới sáng tạo, đưa Nghệ An phát triển đi lên.

4.2.2.5. Nhóm giải pháp về kiểm tra, đánh giá và hoàn thiện cơ chế, chính sách

Một là, kiểm tra thường xuyên, toàn diện, có trọng tâm, trọng điểm.

Hai là, sơ kết, tổng kết gắn với biểu dương, khen thưởng, kỷ luật.

Ba là, hoàn thiện cơ chế, chính sách đối với công tác thanh niên.

KẾT LUẬN

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, thanh niên là lực lượng có khả năng “dồi non lấp biển”, là “rường cột của nước nhà”; nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên. Là người chủ tương lai của nước nhà, thanh niên phải hăng hái tham gia cuộc đấu tranh của dân tộc, xung phong trên các mặt chính trị, kinh tế, khoa học, kỹ thuật, đồng thời phụ trách dìu dắt thế hệ thanh niên tương lai - tức là các cháu nhi đồng. Muốn thanh niên đảm đương được sứ mệnh của mình cần phải chăm lo giáo dục, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng XHCN vừa “hồng” vừa “chuyên”.

Giáo dục lối sống có vai trò rất quan trọng đối với thanh niên. Không có lối sống văn hóa, lối sống đẹp, thanh niên có sẽ mất định hướng, không đủ sức để gánh vác cả tiền đồ của Tổ quốc, tương lai của dân tộc; không xứng đáng trở thành người chủ tương lai của nước nhà. Giáo dục lối sống cho thanh niên là hoạt động có mục đích, có kế hoạch, có phương pháp của các chủ thể giáo dục đến thanh niên, giúp thanh niên hình thành tình cảm, niềm tin, lý tưởng; điều chỉnh thái độ, thói quen, hành vi, cách tư duy, ứng xử trong cuộc sống thường ngày để sống có trách nhiệm hơn đối với bản thân, gia đình và xã hội.

Nghệ An là địa phương thuộc vùng Bắc Trung Bộ, với đầy đủ địa hình núi cao, trung du, đồng bằng và ven biển. Nghệ An có diện tích lớn nhất cả nước với nhiều dân tộc cùng chung sống.. Là “vùng địa linh nhân kiệt”, Nghệ An nổi tiếng về truyền thống yêu nước và tinh thần cách mạng. Mảnh đất là nơi sinh ra Chủ tịch Hồ Chí Minh và nhiều danh nhân, “nhiều bậc anh hùng tài cao chí lớn”

Trong những năm qua, thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, được sự quan tâm và hỗ trợ của Chính phủ, các bộ, ngành, đặc biệt là Nghị quyết 26-

NQ/TW của Bộ Chính trị về “*phương hướng, nhiệm vụ phát triển tỉnh Nghệ An đến năm 2020*”, Nghị quyết 39-NQ/TW của Bộ Chính trị về “*xây dựng và phát triển Nghệ An đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045*”, Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân Nghệ An đã nỗ lực vượt khó vươn lên và đã đạt nhiều thành tựu trên một số phương diện. “Kinh tế tăng trưởng khá nhanh, chất lượng tăng trưởng được cải thiện, quy mô kinh tế được mở rộng”. “Đời sống vật chất, tinh thần của Nhân dân dần được nâng lên; giá trị văn hóa truyền thống xứ Nghệ được bảo tồn, phát huy; giáo dục và đào tạo phát triển khá toàn diện, giáo dục mũi nhọn tiếp tục khẳng định vị trí tốp đầu cả nước”.

Tuy nhiên, đến hôm nay, Nghệ An “vẫn là tỉnh còn nhiều khó khăn, chưa cân đối được ngân sách” và như vậy, Nghệ An vẫn chưa “trở thành một trong những tỉnh khá nhất ở miền Bắc” như sinh thời Bác Hồ kỳ vọng, cũng chưa xứng đáng với vai trò “là trung tâm về tài chính, thương mại, du lịch, GD&ĐT, KHCN, y tế, văn hóa, thể thao, công nghiệp công nghệ cao của vùng Bắc Trung Bộ” như phương hướng mà Bộ Chính trị đặt ra. Đó thực sự là trăn trở lớn nhất của mảnh đất giàu truyền thống cách mạng, nổi danh “hiếu học” và “học giỏi”. Xây dựng và phát triển Nghệ An “tương xứng với vị trí, vai trò, tầm quan trọng, xứng đáng là quê hương của Chủ tịch Hồ Chí Minh” được Bộ Chính trị xác định “là nhiệm vụ chính trị quan trọng của Đảng bộ, chính quyền, Nhân dân tỉnh Nghệ An và cả nước”. Với định hướng đó, Đảng bộ, chính quyền, Nhân dân Nghệ An quyết tâm “Phát huy truyền thống lịch sử, văn hóa, con người xứ Nghệ, ý chí tự cường và khát vọng vươn lên; chủ động đổi mới sáng tạo, đưa Nghệ An phát triển nhanh và bền vững”, phấn đấu đến “năm 2030 trở thành tỉnh khá của cả nước”. Chính vì vậy, phát triển nhanh nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao phải là một trong những khâu then chốt để tạo ra sự “đột phá phát triển”. Trách nhiệm nặng nề đặt lên vai những người thanh niên - tầng lớp chiếm 47% lực lượng lao động trong toàn tỉnh, có sức trẻ, có khát vọng vươn lên;

năng động, sáng tạo, nhạy bén để nắm bắt thời cơ, vận hội và công nghệ mới. Quan tâm giáo dục thanh niên trên tất cả các mặt, trong đó có giáo dục lối sống là cần thiết, góp phần đào tạo họ trở thành những người vừa “hồng” vừa “chuyên”, đủ sức gánh vác trọng trách của mình.

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào việc giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An trong giai đoạn hiện nay cần quan tâm giáo dục lý tưởng cách mạng, ý chí tự cường dân tộc, khát vọng vươn lên xây dựng đất nước phồn vinh, hạnh phúc; giáo dục tinh thần yêu lao động, tinh thần đổi mới sáng tạo; giáo dục lối sống văn hóa, ứng xử văn minh, hình thành các kỹ năng thực hành xã hội và bản lĩnh hội nhập quốc tế. Để giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An cần sử dụng các nhóm giải pháp khác nhau. Bao gồm nhóm giải pháp về nâng cao nhận thức của tất cả các chủ thể giáo dục để hình thành thể hệ thanh niên lối sống văn minh; nhóm giải pháp về đổi mới nội dung giáo dục lối sống, thay đổi cách thức, phương pháp giáo dục lối sống. Bên cạnh đó, làm tốt công tác kiểm tra, đánh giá góp phần nắm bắt thực trạng công tác chỉ đạo, thực hiện công tác đoàn và phong trào thanh niên; nắm bắt nhu cầu, nguyện vọng cũng như những khó khăn, vướng mắc để kịp thời tháo gỡ, góp phần nâng cao chất lượng công tác giáo dục lối sống cho thanh niên Nghệ An. Với sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị, của Nhân dân mà đặc biệt là sự nỗ lực của bản thân thanh niên sẽ góp phần phát huy truyền thống quê hương Xô viết Nghệ Tĩnh, hành động với tinh thần “đột phá - tiến vượt”, đến năm 2030, là tỉnh phát triển khá của cả nước; đến năm 2045 là tỉnh phát triển nhanh, bền vững, toàn diện, văn minh và hiện đại, mang đậm bản sắc văn hóa Việt Nam và xứ Nghệ.

CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ

LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI

1. Lê Thị Thanh Hoa (2008), “Chủ tịch Hồ Chí Minh - Tấm gương sáng về ý chí tự học”, *Tạp chí Văn hóa Nghệ An*, (131), tr.4-6.
2. Bùi Đình Phong, Lê Thị Thanh Hoa (2015), “Phát triển tư duy lý luận về văn hóa qua 30 năm đổi mới”, *Tạp chí Lý luận chính trị*. (12), tr.6-9
3. Bùi Đình Phong, Lê Thị Thanh Hoa (2015), “Nâng cao hiệu quả học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Bảo Hiểm xã hội*. (01), tr.4-8.
4. Lê Thị Thanh Hoa (2018), *Xây dựng Đảng là đạo đức, là văn minh theo chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong tác phẩm Đường cách mệnh*, trong cuốn “Đường Cách mệnh giá trị lý luận và thực tiễn” Phạm Ngọc Anh, Nguyễn Minh Khoa (Đồng chủ biên), Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.285-294.
5. Lê Thị Thanh Hoa, Nguyễn Thị Thanh Hương (2018), “Mối quan hệ giữa đạo đức cách mạng và năng lực, trình độ của cán bộ, đảng viên”, *Tạp chí Lý luận chính trị*, (chuyên đề tháng 7), tr.133-137.
6. Lê Thị Thanh Hoa (2020), “Giáo dục chính trị tư tưởng cho thanh niên trong giai đoạn hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Thiết bị giáo dục*, (228), tr.90-92.
7. Lê Thị Thanh Hoa (2021), “Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng đời sống mới cho đồng bào các dân tộc thiểu số”, *Tạp chí Nghiên cứu Hồ Chí Minh*, (6), tr.89-95.
8. Lê Thị Thanh Hoa (2022), “Giáo dục lối sống mới cho học sinh, sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Lý luận chính trị*, (529), tr.44-49.
9. Lê Thị Thanh Hoa (2023), “Giải pháp giáo dục lối sống mới cho thanh niên Nghệ An trong giai đoạn hiện nay”, *Tạp chí Dạy và học ngày nay*, (4), tr.109-111.